

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 554/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **BPT LEASING, a.s.**, Drieňová 34, Bratislava, zastúpeného Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-50C/34/2021 (predtým postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 50C/34/2021) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-50C/34/2021 (predtým postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 50C/34/2021) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-50C/34/2021 **prikazuje** konať bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecných súdov v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Žiada priznanie finančného zadosťučinenia 8 000 eur a náhrady trov konania.

2. Uznesením č. k. III. ÚS 554/2024-11 z 24. októbra 2024 prijal ústavný súd podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. Napadnuté konanie začalo 11. mája 2021 podaním odporovacej žaloby sťažovateľom na Okresnom súde Bratislava II. V máji 2021 súd vyzval sťažovateľa na predloženie plnej moci na zastupovanie. Sťažovateľ obratom upozornil súd, že nevykonal riadne overenie elektronického podpísania splnomocnenia a zaslal súdu výsledok overenia, ktoré vykonal sťažovateľ. V auguste 2021 súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý sťažovateľ obratom uhradil. V novembri 2021 súd vyzval žalovanú na vyjadrenie. Žalovaná sa vyjadrila vo februári 2022, v marci 2022 súd vyzval sťažovateľa na reakciu na vyjadrenie žalovanej. V apríli 2022 sťažovateľ doručil repliku, ktorú súd v júni 2022 zaslal žalovanej na vyjadrenie. Pojednávanie nariadené na 31. marec 2023 bolo zrušené na žiadosť právnej zástupkyne žalovanej z dôvodu ochorenia COVID-19. Ďalšie pojednávanie súdom nariadené na 6. marec 2024 bolo zrušené z dôvodu pridelenia veci novému zákonnému sudcovi (odchod zákonného sudcu do dôchodku). V novembri 2024 súd nariadil pojednávanie na 23. január 2025.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podľa sťažovateľa konanie trvá od podania žaloby už viac ako 3 roky a 4 mesiace a počas tejto doby sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie. Spočiatku súd konal, aj keď s odstupmi niekoľkých mesiacov. Od marca 2023, keď došlo k zrušeniu termínu pojednávania, je súd úplne nečinný. Súd tiež vykonal neúčelný úkon výzvy na predloženie splnomocnenia, čo bolo dôsledkom jeho personálnej nepripravenosti na štátom nariadenú a presadzovanú elektronizáciu. Od 1. júna 2023 vec v dôsledku súdnej reorganizácie prešla na Mestský súd Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“).

5. Predmetom konania je žaloba o neúčinnosť zmluvy, teda vec nevymykajúca sa z bežnej agendy súdu. Súd vo veci meritórne nekonal, takže ani prípadná zložitosť veci nemôže ospravedlniť jeho nečinnosť. Sťažovateľ svojím konaním k prietahom nijako neprispel, konanie nijako nezdržoval, nemaril. Nečinnosťou súdu tak došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa.

IV.

Vyjadrenie mestského súdu

6. V napadnutom konaní došlo zo strany mestského súdu k priet'ahom, keď v období od 26. septembra 2023 do 11. novembra 2024 súd nekonal vo veci plynulo, pričom uvedené priet'ahy boli sčasti zapríčinené správaním strán sporu, pretože termín pojednávania nariadený na 31. marec 2023 bol zrušený z dôvodu žiadosti právnej zástupkyne žalovanej. Termín pojednávania nariadený na 6. marec 2024 bol zrušený z dôvodu pridelenia predmetnej veci novej zákonnej sudkyňi. Uvedené priet'ahy teda nie je možné kvalifikovať ako zbytočné, keďže ich príčinou boli objektívne dôvody (reforma súdnej mapy, odchod zákonnej sudkyne do dôchodku, pridelenie veľkého množstva spisov novej zákonnej sudkyňi). Po oboznámení sa s vecou nariadila nová zákonná sudkyňa termín pojednávania na 23. január 2025. Keďže predmetom sporu je odporovacia žaloba, nejde o jednoduchú právnu vec.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

10. Predmet napadnutého konania, ktorým je rozhodovanie o odporovateľnosti právneho úkonu, predstavuje štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto napadnuté konanie nemožno považovať za právne či skutkovo zložité. Odporovaným právnym úkonom je dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na základe ktorej bolo vlastnícke právo ručiteľa sťažovateľovho dlžníka k bytu a k spoluvlastníckemu podielu na nebytovom priestore prevedené na manželku ručiteľa. Vzhľadom na štádium napadnutého konania (pred uskutočnením prvého pojednávania), v ktorom konajúci súd dosiaľ nepristúpil k meritórnemu prejednaniu a posudzovaniu veci, ani nemožno uvažovať o zložitosti veci ako dôvode doterajšej dĺžky napadnutého konania.

11. Pri hodnotení správania sťažovateľa v napadnutom konaní ústavný súd nezistil okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania k zbytočným prietiahom. Na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že sťažovateľ počas konania síce žiadal nariadiť pojednávanie, avšak neurgoval posun v konaní podaním sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi súdu. Počas konania si teda dostatočne nehájil svoje práva [*vigilantibus iura* (obdobne pozri aj III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016)], o to zvlášť, ak bol riadne zastúpený advokátom. Na uvedenú skutočnosť ústavný súd prihliadol pri úvahe o primeranosti finančného zadosťučinenia.

12. Napokon ústavný súd hodnotil postup súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v napadnutom konaní, pričom zistil v jeho postupe najmä nečinnosť. Súd konal v období od podania žaloby v máji 2021 do júna 2022, keď vyzval sťažovateľa na splnenie poplatkovej povinnosti, zabezpečoval vyjadrenie k žalobe, repliku a dupliku a v ďalšom období (prakticky až do podania ústavnej sťažnosti) zostal nečinný. Aj keď súd vo veci nariadil pojednávanie na 31. marec 2023, toto pojednávanie zrušil na žiadosť právnej zástupkyne žalovanej. Aj ďalšie pojednávanie súdom nariadené s odstupom až jedného roka (na 6. marec 2024) bolo zrušené z dôvodu pridelenia veci novému zákonnému sudcovi. Ostatné pojednávanie súd nariadil v novembri 2024 (na 23. január 2025), teda až po podaní ústavnej sťažnosti. Zistené obdobie nečinnosti súdu ústavný súd hodnotí ako zbytočné prietahy v konaní.

13. Sťažovateľom vytýkaný nesprávny postup súdu spočívajúci vo výzve na doloženie originálu splnomocnenia nemal zásadný vplyv na predĺženie konania, keďže súd si po upozornení sťažovateľom svoju chybu hneď uvedomil.

14. Vo vzťahu k obrane mestského súdu, ktorý poukázal na objektívne dôvody – reformu súdnictva, odchod zákonnej sudkyne do dôchodku, nadmernú zaťaženosť zákonnej sudkyne, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02).

15. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, pričom konanie nie je právoplatne ukončené, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

18. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie 8 000 eur (2 000 eur za každý rok trvania konania) vzhľadom na predmet a celkovú dobu konania, správanie sťažovateľa, dlhodobú nečinnosť súdu a jeho nesprávny postup.

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

20. S poukazom na zistenú nečinnosť súdu, berúc do úvahy predmet konania a postoj sťažovateľa počas sporového konania, ktorý neindikoval naliehavosť stavu jeho právnej neistoty, bolo podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nárok na náhradu trov konania, ktoré sťažovateľ vyčíslil v sume 856,75 eur.

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu s 20 % DPH predstavuje sumu 856,75 eur.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu